



Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opvscvla Spiritvalia - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss. Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. XVII. De somniis Prophetis. Prophetiam in lumine divino praecipuè consistere. Tres gradus rerum, quae à Prophetis cognoscuntur. Prophetiam non esse habitum. Quotupliciter fiat. Quomodo ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

præcedentibus in vigilia cogitationibus, ut somnium Joseph prius cogitantis dimittere conjugem, postea in somnis admoniti ut acciperet: alia de rebus sunt ab omni prævia meditatione remotissimis. Tutiora igitur & certiora indicia sunt quæ ex ipsis rebus in somnio ostensis desumuntur: quibus & illa adjungi debent, quæ supra allata sunt, cum de spiritibus discernendis actum est.

CAPUT XVII.

De somniis prophetis. Prophetiam in lumine divino præcipue consistere. Tres gradus rerum quæ à Prophetis cognoscuntur. Prophetiam non esse habitum. Quotupliciter fiat. Quomodo Propheta aliis manifestet quæ intellectualiter vidit. Nota veri & falsi Præphete.

I. CUM satis superque constet causam effectricem somniorum esse phantasiam, dubitant merito sapientes, an ita perficiantur in ipso sensu interiori, ut nunquam se illis intellectus immisceat. Certâ siquidem experienciâ constat, dormientes nonnunquam & somniantes elaboratam orationem texere, versus elegantes pangere, & de rebus altissimis philosophari, quæ omnia non ad solam phantasiam, sed etiam ad rationem pertinere videntur. Nihilominus non desunt Philosophi, qui hæc putant imaginationis vires non excedere, quamvis ut plurimum ex his cogitationibus oriantur, quæ in vigilia præcesserunt. Quoties enim vigilantis intellectus de aliqua re disserit & argumentatur; sensus interior, quem potentiam cogitativam vocant, suam quoque argumentationem subnectit, ac veluti sphaera inferior ad motum superioris trahitur & circumvolvitur: nihilque animus cogitare potest, quin protinus phantasia quidpiam simile sibi fingat, quod deinde in somnis ex motu spirituum & phantasiatum recurrit & excitatur, ac si res vera ageretur. Sed quicquid sit de somniis naturalibus, quorum dis-

quisitio ad Physicos spectat; certissimum est in divinis & prophetis, de quibus hinc agitur, utriusque potentiae superioris & inferioris operationes conjungi. Non enim consistit prophetia in impressione similitudinum sive specierum objecta representantium, sed in lumine intellectuali, per quod res ipsae judicantur & discernuntur. Atque hinc fit, ut sine visione intellectuali imaginaria esse non possit, quia haec perficitur iudicio intellectus, ut docet Angelicus Doctor *a*: & sic una eademque visio imaginaria est quoad receptionem specierum, intellectualis quoad iudicium. Interdum etiam contingit, ut quis propheta dicatur per solam illustrationem qua iudicat de visis imaginariis aliter, sicut Joseph propheta fuit, qui somnium Pharaonis exposuit: at ipse Pharaon non fuit propheta, quia habuit somnium sine intelligentia, acceptionem sine iudicio. Ideo autem necessarium est lumen quod mens divinitus illustretur, quia homo somnians rerum similitudinibus attendit, quae non sunt ipsae res, & decipi potest referens visionem ad ea quae phantasmatis repraesentantur, non ad rei occultae & sub illis speciebus revelatae significationem. Deinde hoc ipso lumine mens elevatur ad percipiendum ea, ad quae per lumen naturale pertingere non potest. *b* Sicut enim per lumen naturale intellectus redditur certus de his quae illo lumine cognoscit ut de primis principiis: ita de his quae supernaturali lumine apprehendit, certitudinem habet. Hec autem certitudo necessaria est ad hoc quod aliis proponi possint ea, quae divina revelatione percipiuntur: non enim cum securitate aliis proferimus de quibus certitudinem non habemus. Cum praedicto autem lumine mentem interius illustrante adsunt aliquando in divina revelatione aliqua exteriora, vel interiora cognitionis auxilia, utpote aliquis sermo exterius sensibiliter auditus, qui divina virtute formetur, aut per imaginationem interius Deo faciente perceptus, sive etiam aliqua corporaliter visa exterius à Deo formata, vel etiam interius in imaginatione

a 2. 2. qu. 173. art. 2. de Verit. q. 12. art. 12. *b* 3. contra gentes c. 155.

descripta, ex quibus homo per lumen interius menti impressum cognitionem accipit divinorum: unde huiusmodi auxilia sine interiori lumine ad cognitionem divinorum non sufficiunt, lumen autem interius sufficit sine istis. Magis ergo ad mentem divino lumine perfusam pertinet prophetia, quam ad imaginationem rerum simulacra percipientem: ac proinde, ut scribit Augustinus (c), quibus signa per aliquas rerum corporalium similitudines demonstrabantur in spiritu, nisi accessisset mentis officium, ut etiam intelligerentur, nondum erat prophetia: magisque propheta erat, qui interpretabatur quod alius vidisset, quam ipse qui vidisset. Unde apparet magis ad mentem pertinere prophetiam, quam ad istum spiritum, qui modo quodam proprio vocatur spiritus, vis anima quadam mente inferior, ubi corporalium rerum similitudines exprimuntur. Itaque magis Ioseph propheta, qui intellexit quid significarent septem spicae & septem boves, quam Pharao qui eas vidit in somnis. Illius enim spiritus informatus est, ut videret; huius mens illuminata, ut intelligeret. In illo erat rerum imaginatio, in isto imaginationum interpretatio. Consonat Augustino doctrinae ejus sectator Gregorius Magnus hanc Beati Job (d) sententiam explicans, *Ecce omnia haec vidit oculus meus, & audivit auris mea, & intellexi singula.* Ait enim, (e) *Cum aliquid ostenditur vel auditur, si intellectui non tribuitur, prophetia minime est.* Vidit namque Pharao per somnium, quae erant Aegypto ventura. sed quia nequivit intelligere quod vidit, propheta non fuit. Aspexit Balihasar rex articulum manus scribentis in pariete, sed propheta non fuit; quia intellectum rei quam viderat, non accepit. Ut igitur Beatus Iob prophetia spiritum se habere testetur, non solum vidisse se & audivisse, sed etiam intellexisse omnia asserit. Ob eandem rationem Rupertus Abbas Joannem Apostolum prophetam dici non potuisse docet, si in suo tantum spiritu ea quae narrat, vidisset. Tum ait, *Conspectis quippe per visum imaginibus, nisi intellectus accesserit, qui mentis est proprius, re-*

c De Gen. ad lit. lib. 12. c. 2. d Job. 13. 1. e Mor. l. 11. c. 12.

velatio, vel agnitio, vel prophetia, vel doctrina non est.

II. Constat igitur prophetia rerum occultarum revelatione, quæ naturaliter cognosci non possunt; & lumine interno, quo imbutus propheta certò discernit & iudicat ipsam revelationem à Deo esse, & si per rerum simulacra sit, perspicuè cognoscit quid ea significant. Quo verò longius ab hominum notitia res aliqua distat, eo magis pertinet ad prophetiam: atque ideo eorum, quæ spiritu prophetico cognosci possunt, diversi sunt gradus. Et primò quidem ac magis propriè prophetiæ nomine notitia futurorum contingentium intelligitur: hæc enim à nostra cognitione remotissima sunt, tum propter eorum obscuritatem, tum quia nec in seipsis, nec in suis proximis causis determinata sunt. Secundo loco sunt ea, quæ licet secundùm se cognoscibilia sint, latent tamen, nostramque notitiam excedunt propter nostram imbecillitatem, quæ propriis viribus eorum excellentiam assequi nequit: atque hujus generis sunt mysteria Sanctissimæ Trinitatis, Incarnationis, & Resurrectionis. Tertius gradus rerum illarum est, quæ procul sunt à cognitione quorundam hominum, sed non omnium, quæ cum divinitus alicui manifestantur, ad prophetiam spectant: sic cordium cogitationes uni revelantur, non alteri: sic Eliseus (f) absens Regis Syriæ consilia perspexit. Idem puero suo Giezi dixit, postquam argentum & vestes à Naaman Syro acceperat, *Nonne cor meum in presenti erat, quando reversus est homo de curru suo in occursum tui?* Sic viris sanctis sæpe legimus eo ipso momento, quo quidpiam in remotissimis regionibus factum est, Deo revelante innotuisse. Notat autem Gregorius Papa universum genus prophetiæ in tria tempora dividi: præteritum, præsens, & futurum. *Sciendum est, inquit, quod in duobus temporibus prophetia etymologiam perdit: quia cum ideo prophetia dicta sit, quod futura predicat, quando de præterito vel presenti loquitur, rationem sui nominis amittit,*

f 4. Reg. cap. 5. & 6. g hom. 1. in Ezech.

quoniam non prodit quod venturum est, sed vel ea memoras
 que transacta sunt, vel ea que sunt. Prophetia de futuro
 est (h), Ecce Virgo concipiet & pariet filium: de prae-
 rito (i), In principio creavit Deus cœlum & terram,
 de illo enim tempore dixit homo, quo non erat homo: de prae-
 senti, cum dicitur (k), Occulta cordis ejus manifesta
 fiunt. Qua in re animadvertendum est, quod rectè prophetia
 dicitur, non quia prædicit ventura, sed quia prodit occulta.
 Notat etiam aliquando spiritum prophetiæ prophetis de-
 esse, nec semper eorum mentibus præsto esse, quatenus
 cum hunc non habent, & hunc agnoscunt ex dono habere
 cum habent. Gratia enim prophetiæ, sicut & reliquæ gra-
 tis datæ, nemini datur per modum habitus sive formæ
 permanentis, sed per modum impressionis transeuntis, ita
 ut propheta novâ revelatione semper indigeat, quoties ali-
 quid prædicendum aut manifestandum est. Hinc verò se-
 quitur, ut ibidem Gregorius observat, quod aliquando
 Prophetæ sancti dum consuluntur, ex magna usu prophetan-
 di quadam ex suo spiritu proferunt & se hac ex prophetiæ
 spiritu dicere suspicantur: sed quia sancti sunt, per sanctum
 spiritum citius correcti, ab eo quæ vera sunt audiunt, &
 semetipsos, quia falsa dixerint, reprehendunt. Probat hoc
 S. Pontifex exemplo Nathan Prophetæ, nam cum ei rex
 David dixisset, statuisse se templum ædificare, respondit
 illi veluti ex Dei sententia, ut faceret quicquid in cor-
 de suo proposuerat: qui tamen eadem nocte à Deo
 monitus denunciavit Regi, templum Domini non ab ipso,
 sed ab ejus filio ædificandum. Sic forsitan deceptæ fue-
 runt quædam mulieres, tametsi sanctæ omnique (h) reveren-
 tia dignæ, apud quas legimus aliquas revelationes sibi
 invicem contradicentes; quas credere par est proprio sen-
 su ab illis conscriptas, quem putabant Dei esse: nisi dixe-
 rimus perperam illis adscriptas, ut mavult Baronius (l),
 cum historiam seu potius fabulam discutit & confutat

b. Isai. 7. 14. i. Gen. 1. 1. h. i. Cor. 14. 25. l. Baron. Tom. 8. an. 604. Valsq.
 in 3. p. 110. 2. disp. 117. c. 6.

Trajani ab inferis Gregorii precibus liberati. Illud etiam hoc loco observandum quod mens prophetæ dupliciter à Deo instruitur, vel per expressam revelationem, vel per occultum instinctum. Est autem inter utrumque modum notabile discrimen: nam cum Propheta ex divina revelatione loquitur, semper discernere potest quid per spiritum propheticum, quid per proprium dicat, siquidem certissime cognoscit revelationem à Deo esse, & si per somnium ea sit, agnoscens postea rei veritatem, jam somnii voce non utitur; sicut Jacob expergefactus ait (*m*,) *Vere Dominus est in loco isto, & ego nesciebam*: Et Princeps Apostolorum ab Angelo eductus de carcere nesciens verum esse quod fiebat post discessum Angeli in se reversus dixit (*n*), *Nunc scio verè quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis*. Cum verò ex instinctu loquitur, aliquando fieri potest, ut proprii spiritus suggestio sit, quam Dei esse arbitratur. Docet item Augustinus (*o*) quod læpius humanæ mentes hunc instinctum patiuntur, nescientes quid dicant, & prædicentes quæ non intelligunt: sicut Caiphas prophetiæ instinctu, sed verum sensum verborum ignorans, Christum moriturum pro humani generis redemptione prophetavit. Rationem hujus discriminis ex eo deducit S. Thomas, quod hic instinctus est quiddam imperfectum in genere prophetiæ, unde si quid per illum manifestatur, propheticam certitudinem, & intelligentiam revelationi annexam non habet.

III. Error Montani fuit, Prophetas veluti amentes ac furiosos extra se positos, locutos esse quæ ignorabant, nulloque sermoni præfixo scopo veluti in ventum verba jactasse. *Verum*, ut rectè Basilius Magnus asserit (*p*) *id abhorret à professione divinæ præsentiae, ut amentem reddat, qui à numine corripitur: cumque plenus divinorum decretorum esse cœperit, tunc à propria mente etiam excidat; &*

m Gen. 28. 16. *n* Act. 12. 11. *o* De Gen. ad lit. l. 2. c. 17. & de Trin. 4. c. 17. *p* Proöm. in Italam.

qui aliis à sese praebeat utilitatem, ipse ex propriis sermonibus nihil capiat utilitatis. In summa quid consentaneum est, ut quis ex sapientiae spiritu simillimus insano reddatur? Quin potius, neque lumen cecitatem parit, verum videndi vim à natura insitam expergefacerit: neque spiritus tenebras inducit animis, sed ad contemplationem rerum intelligibilium mentem à peccati maculis puram exigit. Non dissimile veri est improbam demonum vim naturae humanae insidiantem confundere mentem: at si quis dicat, spiritus divini praesentiam hoc idem efficere, hic impiè dixerit. Agnoscimus quidem in visionibus imaginariis, ut supra ostensum est, abstractionem à sensibus: sed haec abstractio sive ecstasis ad naturales sensuum functiones referri debet, non ad mentis insaniam: pars enim praecipua animae & vis intelligendi ejusmodi alienationis est expers, ut prolixè Epiphanius (q) adversus Montanum, ejusque insanas mulieres demonstrat. Tertullianus (r) tamen si Montani affecla, ecstasin amentiam vocat, quod in ea mens extra se, vel supra se elevatur: *Ecstasin dicimus sensus & amentiae instar. Hoc erit proprietas amentiae hujus, quia non fit ex corruptela bonae valetudinis, sed ex ratione naturae: nec enim exterminat, sed advocat mentem.* Et alibi (s) agens de Christi transfiguratione ait, *gratia ecstasin, id est amentiam passum fuisse Petrum, cum dixit, Bonum est nos hic esse. In spiritu enim homo constitutus, praesertim cum gloriam Dei conspicit, vel cum per ipsum Deus loquitur, necesse est excidat sensu, obumbratus scilicet virtute divina. Interim facile est amentiam Petri probare. Quomodo enim Moysen & Eliam cognovisset, nisi in spiritu, non in sensu constitutus?* Cum verò aliquid per species sensibiles ostenditur, ut rubus Moyse, & scriptura in pariete Danieli: aut cum mens prophetae illustratur lumine intelligibili, nulla fit à sensibus abstractio (t) nec ullo modo est necessaria, nisi fiat revelatio per impressionem novarum specierum in phantasia, aut per

q. Hæc 48. r. De Anima cap. 45. s. Adv. Marc. lib. 4. cap. 22. t. S. Thom. de Ver. qu. 12. art. 9. & 12.

novam phantasmatum præexistentium coordinationem : quia vis imaginaria, cum quis utitur sensibus, his intenta est, quæ per sensus accipiuntur, nec ad ea transferri potest, quæ aliunde immittuntur. Perfectum autem prophetica visionis iudicium non in ipsa abstractione fit, quia tunc ligatus est sensus, qui est principium nostræ cogitationis: sed cum homo à somno sive ab ecstasi excitatur, quæ prius viderat superno lumine illustratus intelligit, & discernit. Quod si visio purè intellectualis sit, licet in parte superiori animæ quoad receptionem & quoad iudicium perficiatur; ut tamen verbis exprimi & aliis communicari possit, congruæ imagines formantur in phantasia, in quas decidit intellectus ab intelligibili puritate, sicut explicat S. Thomas (u) in quæstionibus disputatis, ubi proposito hoc dubio, *An potentia sensitiva remaneant in anima separata*, affert pro parte affirmativa argumentum ex historiis sanctorum, in quibus legimus mortuos nonnunquam ad vitam revocatos, qui quædam imaginabilia se vidisse narrabant, domos, campos, flumina: cui objectioni respondens ait eorum quæ anima separata apprehendit absque phantasmatibus, remanere in ea cognitionem, cum iterum corpori conjungitur, cum conversione ad phantasmata; & ideo quæ intelligibiliter vidit, imaginabiliter narrat. Simili modo Paulus Apostolus (x) postquam cessavit videre Deum in tertio cælo, ad quod mirabiliter raptus fuit; memor fuit eorum, quæ in illa visione cognoverat, per aliquas species in intellectu suo remanentes, quæ erant quasi quædam reliquæ præteritæ visionis: ex quibus per applicationem ad particulares intentiones vel formas in memoria vel in imaginatione conservatas, poterat postmodum eorum, quæ prius viderat recordari, etiam secundum actum memoriæ, quæ est potentia sensitiva. Lumen enim divinum absque imaginibus in intellectu susceptum vim habet splendorem suum derivandi in phantasiā, ibique imagines forman-

* Qu. unica de Anima art. 19. ad 18. x De Verit. qu. 13. art. 3. ad 4.

di, quibus anima possit quæ spiritualiter intellexerat, sensibiliter percipere. Notat autem Angelicus doctor (y) visionem, quia res videntur per conversionem ad phantasmata à lumine intellectuali excitata, aliam esse & diversam ab illa qua res videntur in Deo. An verò detur vel dari possit in hac vita mortali pura visio intellectualis absque interventu phantasmatum, magna & proluxa quaestio est multis difficultatibus obvoluta, quarum solutio ad hunc locum non spectat. Negant ut plurimum Scholastici, affirmant Mystici: illi tamen fateri debent nullam esse rationem, quæ persuadeat id non posse aliquando ex speciali divinæ gratiæ largitate concedi: & ipsi Mystici rarissimum esse hoc donum aiunt, viris dumtaxat sanctissimis & perfectissimis concessum.

IV. Ex his palam fit arduam rem esse, & viris etiam doctissimis valde difficilem, visiones imaginarias ab intellectualibus distinguere. Id enim ex rebus quæ sub revelationem cadunt definiri non potest; nam de rebus omnino à materia sejunctis imaginaria quandoque apparitio est, de materialibus intellectualis: neque ex phantasmatibus, quia etiam in intellectuali interveniunt aliquando phantasmata. Ea est enim potentiarum animæ subordinatio & connexio, ut una alterius operationi deserviat, sensus externus interno, hic intellectui. Ipsæ quoque perceptiones supernaturales in intellectu immediatè à Deo impressæ, vix ita possunt in eo persistere, quin ad inferiores potentias deriventur, quatenus ex veritate absque phantasmatum velamine perspecta simulacra formentur, quibus utatur, ut alios instruere quis possit, & quæ vidit enarrare. Modus autem, quo hæc sunt inexpertis ignotus est. *Quæ viderunt Prophetæ, ait Chrysostomus (z) quoniam pacto viderint, non est nostræ facultatis exprimere: modum enim visionis huiusmodi nemini possibile est edisserere, præter quam ei & soli, qui doctrinæ experientia perspicuè didicit. Quo ergo res ista clariùs elucescat, audiendus Bér-*

y 1. p. qu. 12. art. 9. ad 2. z In cap. 1. Isaia.

Bernardus est, qui & cœlesti sapientia imbutus & propria
 eruditus experientia abdita divinarum perceptionum my-
 steria mellifluo sermone sic explanat, (a) Divina sunt,
 & nisi expertis prorsus incognita quæ effamur, quomodo vi-
 delicet in hoc mortali corpore, fide adhuc habente statum. &
 necdum prepalata perspicui substantia luminis, jam tamen
 pura interdum contemplatio veritatis partes suas agere in-
 tra nos vel ex parte presumit, ita ut liceat usurpare
 etiam alicui nostrum, cui hoc datum desuper fuerit, illud
 Apostoli, Nunc cognosco ex parte. Item, ex parte cognos-
 cimus, & ex parte prophetamus. Cum autem divinius
 aliquid rapimur & veluti in velocitate corusci luminis inter-
 luxerit menti spiritu excedenti, sive ad temperamentum
 nimii splendoris, sive ad doctrinæ usum: continuo, nescio
 unde, adsunt imaginatorie quædam rerum inferiorum simi-
 litudines infusus divinis sensis convenienter accommodatæ,
 quibus quodammodo adumbratus purissimus ille ac splendi-
 dissimus veritatis radius, & ipsi animæ tolerabilior fiat,
 & quibus communicare illum voluerit, capabilior. Existimo
 tamen ipsas formari in nobis sanctorum suggestionibus An-
 gelorum, sicut è contrario contrarias & malas ingeri
 immissiones per Angelos malos dubium non est. Et fortassis
 hinc illud est speculum atque enigma, ut dixi, per quod
 videbat Apostolus ex istiusmodi puris pulchrisque imagina-
 tionibus Angelorum quasi manibus fabricatum: quatenus
 & Dei esse quod purum & absque omni phantasia corporea-
 rum imaginum oernitur, sentiamus: & elegantem quam-
 libet similitudinem, qua id dignè vestitum apparuerit, mi-
 nisterio deputemus angelico. Hæc Bernardus explicans illud
 Canticorum, Murenulas aureas faciemus tibi, vermicula-
 tas argento: per aurum intelligens fulgorem divinitatis,
 cui Angeli superni aurifices inserunt & figurant veritatis
 quædam signacula, spirituales nimirum similitudines,
 quarum interventu purissima divinæ sapientiæ sensa animæ
 conspectibus important, ut saltem videat per speculum

a Ser. 41. in Can.

& in ænigmate, quod nondum potest facie ad ad faciem intueri. *Neque aliter*, ut ait Dionysius, (*b*) *lucere nobis potest divina veritatis radius, nisi sacrorum varietate operimentorum anagogicè obvelatus, nobis quoque paterna providentia connaturaliter ac propriè accommodatus*. Nam & rerum divinarum sublimitas intellectus nostri capacitatem excedit, & nobis connaturale est à sensibilibus ad intelligibilia ascendere, & si quæ nobis divinitus per species infusas manifestantur, ea tamen quoad usum ab imaginibus pendent, vel à notitia intellectuali resultantibus, vel Angelorum ministerio efformatis, sic exigente naturæ nostræ conditione, quamdiu in hoc exilio peregrinatur.

V. His ita delibatis, servata à nobis methodus requirit, ut aliquot regulas sive indicia tradamus, quibus lumen divinum à naturali, verique prophetæ & veræ prophetiæ à falsis discernantur.

1. Et prima quidem ac præcipua veri prophetæ nota veritas est; verus enim censeri debet, qui vera prædicit: falsus, qui mendax est. Tradidit hanc regulam in scripturis suis Spiritus sanctus (*c*), ubi postquam edixit falsos Prophetas interficiendos esse, qui arrogantia depravati ausi fuerint in nomine ipsius loqui, quæ ipse præcepisset, ait: *Quod si tacita cogitatione responderis, Quomodo possum intelligere verbum, quod Dominus non est locutus? Hoc habebis signum, quod in nomine Domini Propheta ille prædixerit, & non evenerit; hoc Dominus non est locutus, sed per tumorem animi sui Propheta confinxit, & id circo non timebis eum*. Huic tamen regulæ duo sunt, quæ obstare videntur. Nam primò multa futura à pseudoprophetis prædici scimus, quæ postea eveniunt. Deinde ex scripturis constat non omnia, quæ à veris Prophetis prænunciata sunt, adimpleta fuisse. Sed facilis est ad hæc objecta responsio. Ad primum enim dicimus multa esse occulta, & à quorundam hominum cogitatione remota, quæ naturalem dæmonum notitiam non excedunt, & hæc possunt

b Cal. hierar. c. 1. *c* Deut. 18. 20.

prophetis suis indicare, ut ex illorum revelatione nomen sibi concilient, & incautos decipiant; futura autem contingentia, & quæ nullo modo ab hominibus cognosci possunt, non nisi Deo revelante prædicuntur, ut supra ostensum est. Altera objectio duplici distinctione tollitur. Prædictio enim vel absoluta est, vel comminatoria: illa semper adimpletur; hæc annexam in se & latentem conditionem habet, nisi peccatores futuri supplicii comminatione perterriti egerint pœnitentiam. *Repente loquar, dicit Dominus (d), adversum gentem & adversum regnum, ut eradicem & destrnam & disperdam illud. Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo, quod locutus sum adversus eam; agam & ego pœnitentiam super malo quod cogitavi, ut facerem ei: & subito loquar de gente & de regno, ut adificem & plantem illud.* Exemplum hujus comminationis habemus in Jonæ prædicatione, qua Niniven subvertendam esse post quadraginta dies prædixit, nihilominus statuto tempore elapso non est subversa; quia videlicet pœnitentiam egerunt viri Ninivitæ, & Dominus pepercit eis, donec pœnitentiæ impedimentum iram ejus compescuit; sed eo postea remoto prophetia Jonæ exitum suum sortita est, & civitas everfa, sicut Tobias morti proximus filio suo indicavit dicens (e). *Propè erit interitus Ninive, non enim excidit verbum Domini.* Deinde ex doctrina & distinctione Angelici Doctoris (f), futura contingentia duplici modo cognosci possunt: vel sicut sunt in seipsis, quatenus scilicet conspiciuntur ut præsentia & realiter existentia: vel ut sunt in suis causis creatis & contingentibus. Primo modo cognita eveniunt semper & infallibiliter, sicut prædicuntur. Altero modo non semper eveniunt, nec tamen prædictiones sunt falsæ, quia sic non aliud significant, quam ordinem & dispositionem causarum talem esse, ut effectus prænuntiati omnino futuri sint, nisi causæ divinitus impendantur. Ita Regem Ezechiam

d Jerem 18 7. e Job. 14. 6. f 2. 2. q. 171. art. 6. ad 2. & de Ver. q. 2. art. 14.

moriturum prædixit Isaias Propheta [g], nec tamen eo morbo mortuus est : nam morbus quidem lethalis erat, sed Dei misericordiâ ab imminente morte ereptus fuit, & immoto manente divino consilio Rex mortem evasit, quam illi jubente Deo Propheta annunciaverat. *Cum ergo exterius, ut appositè Gregorius ait [h], mutari videtur sententia, interius consilium non mutatur : quia de unaquaque re immutabiliter intus constituitur, quicquid foris mutabiliter agitur.*

2. Veritas Prophetiæ in re ipsâ à Deo revelata consistit, non in ejus intelligentia : semper enim verum est quod summa & incommutabilis veritas loquitur, quamvis ab homine non intelligatur : neque repugnat quod revelatio sit vera & à Deo, ejus autem explicatio falsa & ab homine, qui eam aliter, quàm Deus intelligat, interpretetur. Celeberrimum hujus rei exemplum extat in vita S. Bernardi [i]. Indixerat vir sanctus bellum sacrum, toto orbe Occidentali ad arma concurrente, ut Orientalis Ecclesia à Barbarorum captivitate liberaretur. Prædicationem verò non temerè, non proprio spiritu aggressus est ; sed jubente & cogente summo Pontifice, Deo autem cooperante & sermonem confirmante sequentibus signis. Sed quantis & quàm multiplicibus signis ; Quanta vel numerare nedum narrare difficile foret. Tot tamen miraculis confirmata expeditio exitum habuit infelicem : nam tanta hominum multitudo, quæ certam sibi victoriam pollebatur, dissipata est & vincentibus infidelibus justo Dei judicio Christiani milites interierunt. Hinc autem constat aliud hominum, aliud Dei consilium fuisse : nam Deo imperante & beneplacitum suum miraculis indicante exercitus congregatus est, sed homines, qui terrena sapiunt, gloriam, divitias, & regni Hierosolymitani recuperationem sibi præfixerant ; Deus verò æternam eorum salutem, qui in illa expeditione pro fide & pro Ecclesia perempti sunt. Afflixit vehementer Bernardum hic casus,

g Isai 38. h Lib. 16, mor. c. 17. i Lib. 3. c. 4.

ut ipse ad Eugenium Pontificem scribit [k], & quem prius magno honore prosequerantur, jam omnes damnabant ut pseudopphetam atque impostorem. Deus verò servum suum consolatus est, nam Joannes Casemarii Venerabilis Abbas sic ad eum scripsit (l). *Dictum est mihi quod de hac re, de via Hierosolymæ loquor, quæ non ita prosperè ut forsitan volebatis, contigit, multum tristamini; eo quod Ecclesia Dei vel gloria, non sicut desiderabatis, accrevit. Et post pauca. Videtur mihi quod omnipotens Deus de hac via multum fructum fecit, non tamen eo ordine, quo ipsi viatores arbitrabantur. Siquidem si hoc quod cœperant, sicut decet Christianos, justè ac religiosè prosequi vellent, Dominus cum eis esset, ac magnum fructum super eos perfecisset. Sed quoniam ipsi ad mala sunt devoluti, & hoc nequaquam Dominum à principio latere potuit, ut sua providentia in sui dispositione non falleretur, malitiam eorum in suam convertit clementiam, & immisit eis persecutiones & afflictiones, quibus purgati ad regnum pervenire possent. Sed ne in dubium veniat quod dico, quasi patri meo spiritali in confessione aperio, quod patroni loci nostri beatus Ioannes & Paulus sapius nos visitare dignati sunt, quos ego super hac re interrogari feci, & huiusmodi sententiam responderunt. Dicebantque multitudinem Angelorum qui ceciderant, de illis qui ibi mortui sunt, esse restauratam. Hæc ille consolatus Bernardum, quia res prosperè evenit, non secundum hominum desiderium, sed secundum Dei propositum. Ideo prudentissimè monuit Theodidacta virgo Theresia (m), ne quis aliquid inconsulto confessario qui pius, doctus, & circumspectus sit; aggrediatur, quamvis certo sciat revelationem seu locutionem à Deo esse; fieri enim potest ut revelatio vera sit & divina, sed, vera ejus significatio, rei que eventus lateat, sicut accidit in prænarrata expeditione. Huc etiam referendæ, ut diximus supra (n), quorundam sanctorum prophetiæ*

k Lib. 2. de Consid. l Inter op. Bernard. ep. 333. m Cast. animæ manf. 61 c. 3. n Cap. 8. § 3.

& revelationes de futura Ecclesiæ reformatione, quæ hæcenus nullum effectum sortitæ sunt, vel quia malitia hominum illis obicem posuit, piorumque conatibus collapsam disciplinam reparare cupientium obstitit: vel quia tempus à Deo statutum nondum advenit, nam mille anni ante oculos ejus tanquam dies hesternæ quæ præterit: & Joannes in Apocalypsi (o) ea prædicturus, quæ nondum implera sunt, *tempus propè esse*, & ea narraturum se asserit, *quæ oportet fieri citò*: tum Christi adventum ad judicandum mundum commemorans, ac si ipsum jam venientem conspiceret, ait: *Ecce venit cum nubibus*: quia nimirum quotquot elapsa sunt secula à diebus Joannis usque ad præsens & quæ deinceps usque ad extremam judicii diem elabentur, quasi brevissimum momentum sunt respectu æternitatis.

3. Veri prophetæ id tantum enunciant, quod Deus ipsis revelare dignatur, nec alia ratione prædictiones suas stabilire & confirmare solent, quam quia *os Domini locutum est*: falsi hoc donum sibi temerè arrogat, atque omnibus petentibus semper respondent, ac si spiritus propheticus semper ad nutum illis adesset, cum tamen hæc gratia, sicut & cæteræ gratis datæ, nemini unquam per modum habitus, nisi soli Christo, concessa sit. Quod si aliquando veri prophetæ, ut observat Gregorius (p), aliquid per suum spiritum dicunt, sicut Nathan dixerat David, ut templum construeret, hoc ab auditorum mentibus per Spiritum sanctum eruditi citius corrigunt. Prophetæ autem falsi, & falsa denunciant, & alieni à sancto Spiritu in sua falsitate perdurant.

4. Prophetæ falsus esse convincitur, qui cum aliquid prædixerit, quod evenuerit, falsam postea doctrinam prædicat, populumque avertit à via virtutis: signa enim doctrinam subsequi debent, non præcedere, sicut Christus ejusque discipuli nos docuerunt, qui prædicationem suam subsequenter miraculis & prænotionibus confir-

o Apoc. i. p. Hom. i. in Ezech.

marunt. Tradidit hanc regulam Dominus in Deuteronomio (*q*) his verbis. *Si surrexerit in medio tui propheta, aut qui somnium vidisse se dicat, & prædixerit signum atque portentum, & evenerit quod locutus est: & dixerit tibi: Eamus, & sequamur Deos alienos, quos ignoras, & serviamus eis: non audies verba prophetae illius aut somniatoris; quia tentat vos Dominus Deus vester, ut palam fiat utrum diligatis eum, an non, in tote corde & in tota anima vestra. Dominum Deum vestrum sequimini, & ipsum timeate: Propheta autem ille aut fictor somniorum interficietur.* Signis igitur & prædictionibus attendendum non est, quando is qui signa facit & futura predicit, contraria pietati docet. Nam & Apostolus (*r*) etiã Angelo de cælo aliter evangelizanti, quàm accepimus anathema imprecatus est. Et Vincentius Lirinensis ex allata Deuteronomii sententia elegantissimè ostendit, nemini credendum esse, quantavis doctrinã aut sanctitate polleat, si quid proferat divinis scripturis aut Apostolicis traditionibus contrarium: idque probat multorum exemplis, ac postremo Tertulliani, qui *contra Moysi præceptum exsurgentes in ecclesia novellas Montani furias, & insana illa insanarum mulierum noviti dogmatis somnia, veras prophetias adseverando, meruit ut de se quoque & scripturis suis diceretur, si surrexerit in medio tui propheta. Et mox, Non audies verba prophetae illius.*

5. *Proprium est falsi prophetae, inquit Chrysostomus, (f) emota esse mentis, vim pati ac necessitatem, pelli, trahi, raptari tanquam furem. Verius autem propheta non sic, sed cum mente sobria, & cum modestia ac temperante constitutione, & sciens quæ loquitur, dicit omnia. Et infra, Dæmonis proprium est tumultum & furorem, & multam procreare caliginem: Dei autem est illuminare, & quæ oportet docere cum intelligentia. Ideo autem falsi prophetae mente commota loquuntur, quia dæmonis impetum a quo impelluntur, ferre non possunt: At qui a Deo aguntur, placidè, humiliter, & modestè proferunt, quæ ab illis*

q Deut. 13. 1. & Gal. 1. 8. *f* Hom. 29. in 1. ad Cor.

acceperunt ; docet enim eos omnium artifex sapientia ,
 (r) in qua est spiritus intelligentia sanctus , unicus , mul-
 tiplex , subtilis , disertus , mobilis , incoinquinatus , certus ,
 suavis , amans bonum , acutus , quem nihil vetat , benefa-
 ciens , humanus , benignus , stabilis , certus , securus , omnem
 habens virtutem , omnia prospiciens .

6. Examinandus est finis prophetiæ qui est publica uti-
 litas ecclesiæ , & privata fidelium ædificatio . Nam qui
 prophetat , inquit Apostolus (u) hominibus loquitur ad æ-
 dificationem , & exhortationem , & consolationem . Isaïas
 quoque ait , (x) Hec dicit Dominus redemptor tuus
 sanctus Israël . Ego Dominus Deus tuus , docens te utilia ,
 gubernans te in via qua ambulas . Si quis igitur inutilia
 prædicat , si vanitates & insanias falsas , si curiosa & inania ,
 quæ nec ædificant , nec instituunt ad salutem ; nec pecca-
 tores ad pœnitentiam excitant , aut iustos ad incrementa
 virtutum : hic falsus propheta est Docet autem . S Thomas
 (y) nullo unquam tempore defuisse prophetas , non qui-
 dem ad novam doctrinam fidei depromendam , sed ad
 humanorum actuum directionem : quod enim attinet ad
 fidem jam promulgato Evangelio publicæ revelationes
 necessariae non sunt . An verò privatae , quæ servis & ami-
 cis Dei nonnunquam fiunt , ad objectum fidei pertineant ,
 adeo ut fide divina credendæ sint , sine auctoritate Ecclesiæ
 eas approbantis & proponentis . Agemus de hac contro-
 versia , [z] cum de revelationibus sermo erit . Quærent
 etiam nonnulli , an si quis spiritum prophetiæ habens ali-
 cui revelet suam damnationem , illi credere teneatur ; sed
 certissimum est nullatenus illi credendum esse , repugnat
 enim statui viatoris huiusmodi revelatio , qua posita nec
 beatitudinem sperare posset , nec media ad eam conse-
 quendam adhibere teneretur . Si quæ tamen contingat ,
 non tanquam absoluta & immutabilis prædictio accipienda
 erit , sed ut comminatio futuri supplicii iis infligendi , qui

• Sap. 7. 22. & 1. Cor. 14. 3. & Isa. 48. 17. & 2. qu. 174. art. 6. ad 3.
 2. Cap. 20. §. 1.

neglecta emendatione & pœnitentia in peccatis suis moriuntur.

7. Christus redemptor noster, cum discipulos suos monuisset cavendum esse à falsis prophetis, hoc ad eos dignoscendos indicium tradidit, (a) *A fructibus eorum cognoscetis eos*: ut enim ex fructibus arbor, sic ex motibus & ex doctrina propheta verus à falso discernitur. Non quod bonitas morum, sicut asserit S. Thomas, (b) ad prophetiam necessaria sit, si interiorem ejus radicem respiciamus, quæ est gratia gratum faciens: tum quia datur ad utilitatem Ecclesiæ, sicut & aliæ gratiæ gratis datæ; charitas verò ut uniat animam Deo, hæc autem duo separari possunt; tum quia pertinet ad intellectum, cujus actus præcedit actum voluntatis, qui perficitur à charitate. Sed quia requiritur ad prophetandum maxima mentis elevatio ad spiritualium contemplationem, hæc autem à pravitate viræ impeditur; ideo hoc donum à Deo ut plurimum hominibus sanctis tribuitur, & ex eo desumi solet certissimum sanctitatis argumentum: (c) *quoniam in malevolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis: sed in animas sanctas se transfert, amicos Dei & prophetas constituit*. Quorum igitur vita pravis moribus contaminata est, eorum prædictiones spernendæ sunt. Hi sunt enim qui falsis vaticiniis plebem seducunt, & mendacibus revelationibus incautos decipiunt, de quibus ait Jeremias, (d) *Propheta tui viderunt tibi falsa & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam: ut te ad pœnitentiam provocarent*, Hi sunt, inquit Chrysostomus, (e) *qui quod execrantur admittunt, quod prohibent faciunt, apud quos innocentia culpatur, culpa pro innocentia ducitur; apud quos peccare justum est & justitiam exercere nefandum: ubi certant facta cum dictis, dimicat doctrina cum factis*. A fructibus eorum cognoscetis eos. Plura de his infra, (f) cum de discernendis revelationibus sermo erit.

a Matth. 7. 15. b 2. 2. qu. 172. art. 4. c Sap. 1. 4. Sap. 7. 27. d Thren. 2. 14. e Hom. 12. in varia Matt. loca. f Cap. 20.